

УДК 378:126

В. М. ОЛШЕВИЧ

апірант

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІ ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються традиційні та нові вимоги до викладання іноземної мови. Доведено, що однією з провідних вимог є рівень підготовки самого викладача. Процес викладання іноземної мови розглядається крізь призму поняття “професіоналізм”. Професійне викладання іноземної мови вперше розглядається як сфера, яка складається з трьох компонентів. Акцентується увага на формуванні комунікативної компетентності студентів. Згадується застосування нестандартних форм і прийомів на заняттях із іноземної мови, які вимагають від викладача використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: вимоги, підходи, викладач, викладання, професіоналізм, комунікація, іноземна мова.

Наша держава все більше потребує висококваліфікованих спеціалістів, які б в умовах сучасного інформаційного простору встановлювали взаємозв'язок співробітництва з партнерами іноземного соціуму; українське суспільство потребує таких спеціалістів, фаховий рівень володіння іноземною мовою яких відповідав би вимогам європейського стандарту на ринку праці. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою потребує певних вимог до самого викладання іноземної мови. Отже, перед викладачем у сучасному інформаційному суспільстві постають усе нові завдання-вимоги до викладання: знання новітніх методів викладання іноземної мови, добір прийомів відповідно до потреб та інтересів сучасних студентів.

Проблематика методики викладання та вимоги до викладача як суб'єкта, який є центральною фігурою у педагогічній діяльності, вивчали та досліджували багато науковців (М. І. Станкін, Н. В. Гузій, С. О. Сисоєва та інші). Шляхи визначення вимог до викладачів, що висуває сучасне суспільство, ґрунтовно обговорюються в статтях І. Є. Булах, М. Р. Мруги, І. В. Філончука та М. В. Супрун.

Науковці наголошують на тому, що педагогічна підготовка викладача ВНЗ у межах традиційної системи освіти є малоефективною. Особливо такі суперечності та недоліки стали помітними у зв'язку з інтеграцією нашого соціуму в європейське середовище. Гостро постали проблеми вільного спілкування з носіями мови, особливо у сфері бізнесу, партнерства в різноманітних громадських проектах. Недоліки у викладанні іноземної мови негативно позначаються й на мобільності студентів, їхній інтеграції до зарубіжних систем навчання. Майбутні фахівці мають володіти не лише сучасними інформаційними технологіями, а й бути готовими до вирішення нестандартних комунікативних ситуацій, широкої практики діалогу та по-

лілогу, бездоганно володіти професійною лексикою. Це можливо за умови такої організації педагогічного процесу, який поєднає традиційні, перевірені часом та цілком нові форми викладання іноземної мови.

Мета статті – проаналізувати традиційні та визначити нові вимоги до викладання іноземної мови на сучасному етапі.

Освітні системи різних країн по-різному визначають вимоги до викладання іноземної мови, але переважно увага акцентується на професійному викладанні, тобто викладач повинен мати високі професійні знання, вміння, навички: має володіти змістом предмета, який викладає на якісному рівні, повинен вміти реалізувати свої знання на заняттях, далі вчитися на основі свого досвіду. У статті І. Є. Булах, М. Р. Мруги та І. В. Філончука зазначено, що центральне місце у забезпеченні якості освіти посідає якісне професійне викладання: знання, навички, здібності та схильності самого викладача [2]. У науково-педагогічній літературі професіоналізм викладача розглядається багатьма дослідниками (В. Бакшкановський, В. Синенко, І. Ісаєв, Є. Шиянов, А. Маркова, І. Багаєва тощо). Деякі вважають, що професіоналізм – це діяльність, основою якої є науково-теоретична та практична підготовка фахівця; це сукупність знань, вмінь і навичок, які необхідні для успішної викладацької діяльності. Дослідник В. Синенко визначив професіоналізм як результат процесу професійної підготовки, яка свідчить про високий рівень володіння знаннями та вміннями, які необхідні для виконання роботи [3, с. 45 – 51]. Науковці В. Бакштановський і І. Багаєва наголошують, що професіоналізм – це характеристика самої особистості людини, а моральним змістом професійного викладання є розуміння викладачем обов'язків, його відповідальність за якість викладу матеріалу, усвідомлення високого соціального призначення професійної діяльності [1]. Проаналізувавши погляди науковців щодо поняття професіоналізму, можна зазначити, що професіоналізм викладача іноземної мови слід розглядати як сферу діяльності, яка складається з трьох компонентів – це фундаментальний (знання іноземної мови, вміння зрозуміло транслювати їх на заняттях і навички володіння мовою на рівні носіїв мови, яка вивчається), особистісний (доброта і любов до студентів, милосердя, терпимість) і компетентнісний (накопичення педагогічного досвіду, висока обізнаність виконання функціональних обов'язків).

Система освіти сьогодення потребує реконструкції та нових реформ. Зараз часто можна зустріти викладання іноземної мови, яке відбувається за традиційними вимогами, що затверджені освітньою програмою: вивчення лексичних одиниць, пояснення граматичного матеріалу, читання вголос, переклад і стандартний набір вправ для закріплення матеріалу. Інколи активні викладачі вводять ігрові елементи на заняттях за допомогою нестандартних методів навчання. Проте цього не достатньо для ефективного вивчення іноземної мови на комунікаційному рівні з носіями мови. Тож однією з провідних вимог до викладання іноземної мови є включення активного спілкування у навчальний процес, тобто спілкування з людьми, для яких

ця мова є рідною. Будь-яка мова легко вчиться у середовищі з носіями цієї мови. Отже, однією з нових головних вимог до викладання іноземної мови є формування комунікативної компетентності студентів. Сьогодні базовою метою оволодіння іноземною мовою є формування здатності до міжкультурної комунікації: залучення до іншомовної культури та участь у діалозі культур. Для покращення процесу викладання педагогу слід додавати до традиційних прийомів нестандартні форми навчання, такі як:

1. Перегляд фільмів іноземною мовою; для ефективного результату необхідно добирати фільми з субтитрами, що допомагає розвивати не тільки зорову пам'ять, а й краще запам'ятовувати лексичні одиниці, водночас прослуховуючи їхню вимову.

2. Прослуховування пісень мовою, яка вивчається. Це допомагає сприйняттю мови на слух, дає можливість відстежити деякі мовні особистості (сленг, сталі вислови), які можна легко зустріти у розмові носіїв мови, але важко знайти у підручниках і, навіть, словниках.

Застосування цих форм і прийомів на заняттях вимагає від викладача використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Це дає змогу здійснювати:

- пошук необхідної інформації в Інтернеті, здатність класифікувати дані в онлайн-каталогах;
- розвинути вміння аналізувати інформацію та перетворювати її на знання;
- розуміти розвиток інформаційного середовища, роботу з інформаційними потоками;
- оволодіти навичками дискусійного характеру в Інтернеті, онлайн-чатах для представлення та захисту своїх робіт, включаючи роботу в іншомовних товариствах онлайн;
- мати навички відстеження новітніх наукових досягнень зі свого фаху.

Отже, можна зазначити, що професійне викладання іноземної мови вимагає використання традиційних методів, але з додаванням нових прийомів і форм, яких потребує сучасне суспільство та фахівці в новому інформаційному просторі, коли педагог все більше передає студентові функції самоконтролю, самооцінки і самоорганізації, що допомагає йому у майбутньому затвердити себе як особистість у західноєвропейському суспільстві. Серед нових вимог до викладання слід виділити і психологічний вплив викладача на діяльність студента, тобто педагог у сучасному соціумі повинен володіти психолого-педагогічною культурою спілкування, щоб уникнути деструктивного діалогу. Педагогу необхідно знати вікові особливості студента з психологічної точки зору, об'єктивно ставитися до комунікативної активності деяких студентів, вміти швидко організовувати аудиторію на заняття (залучати на активну працю студентів), вибирати такий спосіб своєї поведінки, який би краще відповідав особливостям і психічному стану студентів.

Викладання іноземної мови вимагає імпровізації від викладачів, тобто залучення нестандартних методів із елементами гри, що служить фундаментальною зацікавленістю до об'єкта, який вивчається. Серед них можна виділити театралізовані постановки (використання ситуацій наближених до реальних подій), рольові ігри (відвідування магазину, кафе, ресторану, аптеки або будь-якого публічного міста), заняття-екскурсії, вікторини, конкурси, аукціони тощо. В цьому випадку головним завданням викладання є зацікавленість, яка у подальшому мотивуватиме на вивчення самої мови. Коли студент зрозуміє мотиваційний аспект вивчення іноземної мови для здійснення особистісних планів у подальшому житті, тільки тоді викладачеві необхідно наполягати на якісному навчанні іноземної мови з боку студента, при цьому виклад матеріалу повинен бути зрозумілим і доступним для засвоєння з боку викладача, що можна також віднести до переліку сучасних вимог до викладання іноземної мови. Тоді на нас чекатиме успіх в освітній сфері, що допоможе покращити компетентність майбутніх фахівців і приведе до високої економіки нашої держави.

Висновки. Проаналізувавши дослідження науковців, можна зробити висновок, що викладання іноземної мови є складним педагогічним процесом, який потребує постійного вдосконалення. Вимоги, затверджені традиційною системою освіти, є малоефективними і потребують реформування та доповнення у процесі викладання. Реалізація нових вимог на заняттях англійської мови підвищує професійну компетентність студентів й ефективність праці викладачів у ВНЗ. При цьому кожен викладач повинен розуміти ці вимоги і прагнути вдосконалення своєї професійної діяльності на основі постійного саморозвитку. В умовах безперервної інформатизації варто залучити до процесу викладання іноземної мови комп'ютерні технології, які мають значний вплив на окремого індивіда, на соціум, на навчальний процес загалом.

Список використаної літератури

1. Бакштановский В. И. Профессиональная этика / В. И. Бакштановский, Ю. В. Согомов // Ведомости. – Тюмень : НИИПЭ, 1999. – Вып. 14. – С. 154.
2. Булах І. Є. Особливості діагностування професійної компетентності викладачів [Електронний ресурс] / [Булах І. Є., Мруга М. Р., Філончук І. В.]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/itzn/em5/content/08bigcpt.htm>.
3. Синенко В. Я. Профессионализм учителя / В. Я. Синенко // Педагогика. – 1999. – № 5. – С. 45 – 51.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2015.

Олишевич В. Н. Традиционные и новые требования к преподаванию иностранного языка

В статье рассматриваются традиционные и новые требования к преподаванию иностранного языка. Доказано, что одним из ведущих требований является уровень подготовки самого преподавателя. Процесс преподавания иностранного языка рассматривается сквозь призму понятия “профессионализм”. Профессиональное преподавание иностранного языка впервые рассматривается как сфера, которая состоит из трех компонентов. Акцентируется внимание на формировании коммуникативной компетентности студентов. Упоминается применение нестандартных форм и

приемов на занятиях по иностранному языку, которые требуют от преподавателя использования современных информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: *требования, подходы, преподаватель, преподавания, профессионализм, коммуникация, иностранный язык.*

Olishevich V. Traditional and New Requirements for Foreign Language Teaching

The article deals with traditional and new demands on the teaching of foreign languages. It is proved that one of the major requirements is the level of training of the teacher. The process of teaching a foreign language is seen in the light of the concept of "professionalism." The attention is focused on the formation of the communicative competence of students. It is mentioned the using of non-standard forms and techniques at the lessons of foreign language which require from the teacher the usage of modern information and communication technologies. It is solved the issue of features of teaching a foreign language as an academic discipline. Traditional and new approaches are analyzed to the organization of this process. It is proved that a job of teaching a foreign language has changed, the borders of using of foreign language are expanded, and there have been some opportunities and needs to undergo an internship within English speaking countries. It is overviewed some scientists' minds on the concept of "professionalism" which is seen in the light of modern language teaching paradigm. It is determined that to the new requirements it belongs the integrated combination of three main components: fundamental (knowledge of foreign languages), competence (possession of methods and techniques, availability of some teaching experience, creating motivation), personal (own teacher traits, moral and ethical essence, image).

Key words: *requirements, approaches, teacher, teaching, professionalism, communication, foreign language.*